

Arbeidsdokument 50217

Oslo 16.10.2012

2508 Kollektivtransportforum

Julie Runde Krogstad
Jan Usterud Hanssen

Referat fra Kollektivtransportforums studietur til Helsingfors

23-26 september 2012

Oppsummering

Målet med turen var å få erfaringer og kunnskap om kollektivsystemet og kollektivprosjekter i Helsingfors, som flere år på rad har toppet undersøkelser om publikums tilfredshet med kollektivtrafikken. I løpet av dagene i Helsingfors fikk vi høre om organisering av kollektivtransport i Helsingfors og Finland gjennom besøk hos det regionale kollektivselskapet HSL, Byplankontoret, prosjektet Vestmetroen og Trafikkverket.

I Finland ligger ansvaret for kollektivtransport hos kommunene. Helsingforsregionen består av 14 kommuner og har om lag 1,3 millioner innbyggere. I selve byen bor det nærmere 600.000 innbyggere.

Hos HSL fikk vi høre om planlagte prosjekter, planlegging og organisering av kollektivtrafikk i Helsingforsregionen. På Stadsbyggnadskontoret (trafikkavdelingen) fikk vi et innblikk i byplanleggingen i Helsingfors. Det ser ut som de har en større satsing på sykkelfelt enn de fleste norske byer. I tillegg fikk vi prøvd ut kollektivsystemet og sett på sykkeltraseer og byutviklingen som pågår. Vi besøkte prosjektet Vestmetroen, som bygges ut mot Esbo en kommune vest i Helsingforsregionen, og er et av flere prosjekter som planlegges.

I Trafikkverket var kollektivseksjonen relativt ny, og de jobbet med mange av de samme utfordringene vi har i Norge. Vi fikk høre om arbeidet med nasjonal reiseplanlegger, elektronisk billettering og et forsøksprosjekt med bestillingstransport i distriktene. Vi erfarte at de i Finland arbeider med mange av de samme utfordringene vi har i Norge.

Studieturen skal være en møteplass for fagfeller på tvers av organisasjon og roller i en uformell setting. En viktig del av turen var derfor også gode faglige diskusjoner og hyggelig sosialt samvær.

Mandag 24. september

Mandagen var avsatt til besøk hos Helsingforsregionens kollektivselskap HSL (Helsingin seudun liikenne) eller på svensk HRT (Helsingfors Region Transport). Vi ble hentet på hotellet kvart over åtte av Eveliina og Noora, som delte ut 3-dagersbillett til alle deltagerne og viste vei i Helsingfors' kollektivsystem frem til HSLs kontorlokaler litt utenfor sentrumskjernen. Der fikk vi en varm velkomst av Antti Vuerola, leder av utredningsgruppa hos HSL. Etter hvert kom også direktøren for selskapet, Suvi Rihtniemi, for å hilse på oss.

Aller først fikk vi et innblikk i kollektivplanlegging i Helsingforsregionen. HSL/HRT er et regionalt kollektivselskap som ble etablert i 2010 av seks kommuner rundt Helsingfors by. Selskapet utvides etter hvert som nye kommuner ønsker å være med. I dag samarbeider 7 kommuner om HSL/HRT, mens det potensielt er enda 7 kommuner i regionen som kan tenkes å slutte seg til selskapet. I de siste 7 kommunene er det foreløpig et politisk mindretall for å slutte seg til HSL/HRT. Tilslutning vil bety økte kostnader for kommunene, men samtidig et bedre kollektivtilbud for innbyggerne (Rihtniemi 2012).

HSL/HRT har ansvaret for all kollektivtrafikk i regionen, inkludert jernbane. Samtidig jobber selskapet med strategier for areal- og transportplanlegging, som også inkluderer gang- og sykkelveger. Vi fikk også presentert HSLs reiseplanlegger som er hakket mer avansert enn noe vi har i Norge (se www.reittiopas.fi). I tillegg til kollektivtraseer, kan man få opp både spaser- og sykkeltraseer:

Jag kan minska mina utsläpp så här mycket:
 Mechelininkatu 29, Helsinki - Kumpulantie 13, Helsinki

Färdsätt	Resans längd	Utsläpp	Arbetsresans utsläpp per år *	Utsläppsminskningen per år **	Energiförbrukning för gång och cykling ***
 Rutförslag 1	4,1 km	0 kg	0 kg	287 kg	314 kJ / 75 kcal = 1.5 bitar choklad
 Rutförslag 2	4,1 km	0,2 kg	101 kg	186 kg	251 kJ / 60 kcal = 1 bitar choklad
 Rutförslag 3	6 km	0,4 kg	163 kg	124 kg	230 kJ / 55 kcal = 1 bitar choklad
 Cykling	3,8 km	0 kg	0 kg	287 kg	398 kJ / 95 kcal = 2 bitar choklad
 Gång	3,8 km	0 kg	0 kg	287 kg	795 kJ / 190 kcal = 3.5 bitar choklad
 Personbil	3,8 km	0,7 kg	287 kg	0 kg	0 kJ / 0 kcal = 0 bitar choklad

Vi fikk høre om passasjertelling, kundeundersøkelser og BEST-undersøkelsen som Helsingfors har toppet i flere år på rad. Etter presentasjonene spiste vi lunsj sammen med vårt vertskap på en lokal restaurant nær HSLs kontorlokaler. Deretter fikk vi guidet befaring med trikk og tog for å se på byutvikling og kollektivløsninger.

På kvelden spiste vi en hyggelig middag sammen med vertskapet fra HSL. Det var sang, taler og god stemning.

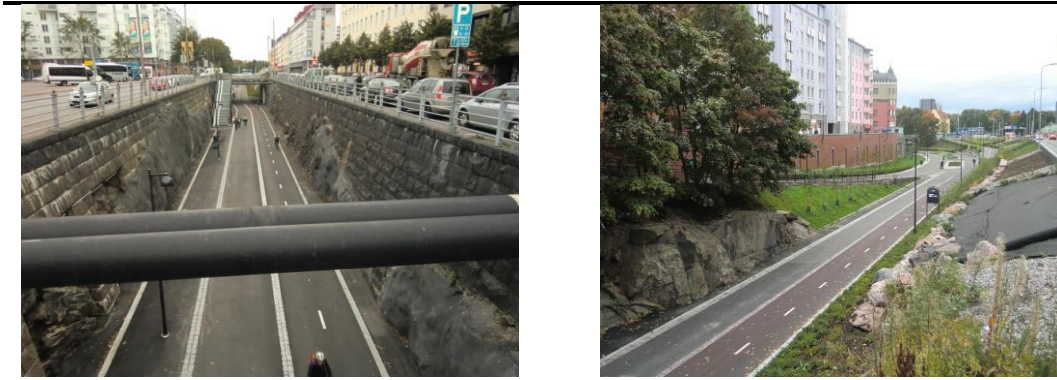

Tirsdag 25. september

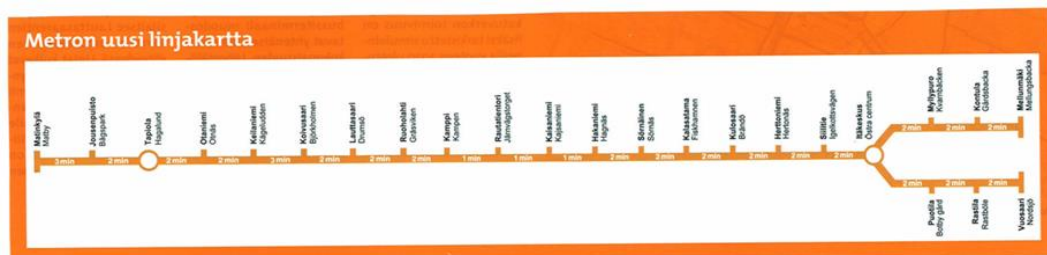
Vi begynte noe senere enn dagen før, med oppmøte litt før 9 i resepsjonen. Vi gikk deretter noen få hundre meter til byplankontoret i Helsingfors.

Vi fikk først en introduksjon til byplankontoret og befolkningsvekst i Helsingfors. Som flere norske byer, står også Helsingfors ovenfor store utfordringer i årene fremover. Deretter fikk vi blant annet et foredrag av den engasjerte transportplanleggeren Lauri Kangas. Han fortalte om de store prosjektene i Helsingfors som togringen (the loop), ny bussterminal, trikketrase og metroubygging. Trikk var hans hovedfelt, som han mente det burde satses mer på i sentrumskjernen. Kangas tok opp flere spennende temaer til diskusjon som kapasitets- og arealproblematikk. Han mente man må være bevisst på å tilpasse kollektivtransporten i forhold til arealet, og at fart og effektivitet ikke bør være den eneste faktoren som måles ved evaluering av kollektivtraseer.

Vi fikk også en interessant presentasjon (på svensk!) om sykkel av Marek Salermo. Helsingfors har et fullstendig sykkelnett, som ble påbegynt på 70/80-tallet. Vi fikk innblikk i noen av utfordringene ved tilrettelegging for sykkel. Gjennom befarig senere på dagen så vi at Helsingfors har et svært godt utbygget nett av sykkelveier og sykkelfelt. Mange steder var det tilrettelagt for sykling på fortau. En høystandard kombinert sykkel- og gangvei som fulgte en nedlagt jernbanelinje gjennom sentrale deler av byen, ga inntrykk av en seriøs satsning også på dette transportmidlet (se bilde).

Etter lunsj dro vi med direktebuss til Tapiola (i Esbo kommune) for å få en orientering om Vestmetroprosjektet (Länsimetro). Metrotraseen (13,9 km) som bygges ut vil bli helautomatisk. Dette innebærer at også det gamle systemet må endres i byggeprosessen. Metroen vil gå hvert 5-10 minutt, i noen områder/perioder med intervaller på 2,5 til 5 minutter. Prosjektet skal være ferdig i 2014 og er estimert å koste € 714 mill. i 2007. Staten dekker 30 prosent av kostnaden.

Eksisterende metrolinje mot øst

Ny metrolinje mot vest

Etter besøket fikk vi tid til å se på Helsingfors på egen hånd, før en hyggelig middag senere på kvelden.

Onsdag 26. september

Dagen startet med utsjekking fra hotellet, før vi møttes i resepsjonen kl 8:00 presis. Vi hadde lært oss vegen til Trafikkverket, som lå like ved HSL som vi besøkte to dager tidligere. Vi ble tatt godt i mot av Jenni Eskola som hadde organisert vårt besøk i Trafikkverket.

Trafikkverket er et direktorat under Kommunikationsministeriet og ble etablert i 2010 da man slo sammen ansvaret for veg, jernbane og fly. Kollektivseksjonen i Trafikkverket var derfor bare noen år gammel, og flere vi møtte hadde jobbet der i kort tid. Vi fikk først et innblikk i utfordringer og situasjonen i Finland av seksjonslederen Marja Rosenberg.

Deretter ga Laura Langer oss et innblikk i planleggingen og oppbyggingen av et sammenhengende elektronisk billettsystem i Finland. Prosjektet hadde en stram fremdriftsplan og skal etter planen ferdigstilles allerede i 2014. Vi fikk også høre om nasjonal reiseplanlegger (matka.fi) som ble etablert for ti år siden og forsøkt privatisert. Man planlegger å utvikle neste generasjon av data plattform fra 2013.

Jenni Eskola fortalte oss til slutt om et prosjekt med bestillingstransport i regionen Savo, som sikret befolkningen tilgang på transporttjenester. Hun konkluderte med at nøkkelen til bedre transport i distriktene var å øke kompetanse på transportplanlegging i regionen.

Program

Mandag 24. september

Program hos HSL/HRT (Helsingfors Region Transport)

1. <u>Welcom Helsinki Region Transport, Opastinsilta 6 A, Helsinki 2nd floor, Meeting room ReittiOpas e</u>	Suvi Rihtniemi Chief Executive Officer, HSL Antti Vuorela Head of Operational Research Group, Operational Research Group, HSL	09.00-09.02 09.02-09.04
2. Introducing Public Transport Planning Department	Nina Frösen, Public Transport Planner, Route Network and Timetable Planning Group, HSL	09:04 – 09:10
3. <u>How is PT in Helsinki organized, financed, planned etc.</u>	XXX Route Network and Timetable Planning Group, HSL	09:10 – 09:35
4. Network design / principles		09:35 – 10:55
--- Coffee and tea break ---		10:55 – 10:05
5. HSL Journey Planner, New Projects in Passenger Service	XXX Passenger Service Department	10:05 – 10:35
--- Coffee and tea break ---		10:35 – 10:45
6. Customer Satisfaction Surveys and Quality Surveys	Eveliina Kuvaja Transport Analyst, Operational Research Group, HSL	10:45 – 11:05 11:05 – 11:15
7. Passenger Counting	Noora Nikula	
8. BEST Survey	Project Manager, Operational Research Group, HSL	11:15 – 11:25
9. Introduction to excursion	Antti Vuorela Head of Operational Research Group, Operational Research Group, HSL	11:25 – 11:30
10. Lunch	Restaurant Blancco Ratamestarinkatu 6, 00520 Helsinki	11:30 – 13:00
11. Excursion - Leppävaara - Jokeri Line - Kamppi	Ville Lepistö, Jonne Virtanen and Petri Nissinen, Public transport planners, Route Network and Timetable Planning Group, HSL	13:00 – 16:00
12. Dinner	Restaurant Lasipalatsi <u>Mannerheimintie 22 – 24, 00100 Helsinki</u>	19:00 – 24.00

Tirsdag 25. september

Program hos Trafikplankontoret i Helsinki og befarng

1. Allmänt om Stadsplaneringskontoret	Heikki Mäntymäki	09:15
2. Befrämjande av kollektivtrafiken	Lauri Kangas	09:45
3. Cykelplanering	Marek Salermo	10:15
4. Parkeringspolitiken	Juha Hietanen	10:45
Lunsj Restaurant Zetor		12:00
5. Buss fra Kampi til Tapiola (Hagalund) i Espoo kommune		13: 20
6. Västmetron (Länsimetro) – orientering om prosjektet	Satu Linkola	14:00
Middag Restaurant Ilmator		19:00

Onsdag 26. september

Program hos Trafikverket (Finnish Transport Agency)

1. Introduction to the FTA and public transport system in Finland	Marja Rosenberg	08:45
2. Towards common payment system in public transport	Laura Langer	09:15
3. Matka.fi – Route planner for public transport	Martin Johansson	09:45
4. Case study of common planning for passenger transport in Keski-Savo (a rural area in Eastern Finland)	Jenni Eskola	10:15

5. Developing public transport statistics	Pietari Pentinsaari	10:45
<i>Ble ikke holdt pga fravær</i>		
Lunsj på Restaurant KUU		12:00
Hjemreise		14:30

Kontaktpersoner i Helsingfors

Antti Vuorela, HRL	Antti.Vuorela@hsl.fi
Lauri Kangas	Lauri.Kangas@hel.fi
Marek Salermo (sykkel)	Marek.Salermo@hel.fi
Satu Linkola (Vestmetroen)	satu.linkola@lansimetro.fi www.lansimetro.fi
Jenni Eskola	Jenni.Eskola@liikennevirasto.fi